

Advies van het Europees Comité van de Regio's over duurzameontwikkelingsdoelstellingen: een basis voor een langetermijnstrategie van de EU voor een duurzaam Europa tegen 2030

(2019/C 404/04)

Rapporteur:	Arnoldas ABRAMAVIČIUS (LT/EVP) Lid van de gemeenteraad van Zarasai
Referentiedocument:	Mededeling van de Commissie — Discussienota “Naar een duurzaam Europa in 2030” COM(2019) 22 final

BELEIDSAANBEVELINGEN

HET EUROPEES COMITÉ VAN DE REGIO'S,

1. is ingenomen met de discussienota van de EU “Naar een duurzaam Europa in 2030” en verzoekt de Europese Commissie en de Europese Raad de tenuitvoerlegging van de Agenda 2030 voor duurzame ontwikkeling en de 17 duurzameontwikkelingsdoelstellingen (SDG's) van die agenda aan te merken als prioriteit op de politieke agenda, als overkoepelende doelstelling van het volgende strategisch plan van de EU voor 2019-2024 en daarna. Het CvdR rekent er ook op dat de nieuwe Europese Commissie de weg vrijmaakt voor een EU-strategie voor duurzame ontwikkeling met een uitvoeringsplan, waarop in de conclusies van de Europese Raad van 18 oktober 2018 al is aangedrongen.

2. De SDG's moeten als uitgangspunt voor politieke actie worden genomen om onze vele — economische, sociale, ecologische, bestuurlijke, externe — uitdagingen aan te gaan. Het CvdR staat er dan ook op dat alle actoren duurzame ontwikkeling en de SDG's op dezelfde manier interpreteren om deze volledig ten uitvoer te kunnen leggen voor het welzijn van de burgers, nu en in de toekomst. De eerste intentie is armoede verlichten, ongelijkheid verminderen — niemand aan zijn lot overlaten, een vredige wereld tot stand brengen, welvaart creëren en delen, binnen de grenzen van onze planeet.

3. Het CvdR acht de 17 SDG's universeel en ondeelbaar. De coherentie van de maatregelen die worden getroffen om deze ten uitvoer te leggen is van cruciaal belang om vooruitgang te kunnen boeken.

Van reflectie naar actie

4. Het CvdR meent dat van de drie scenario's die de Europese Commissie naar voren schuift om het debat aan te zwengelen over de volgende stappen die de EU dient te nemen om de Agenda 2030 uit te voeren, scenario 1 de enige optie is die betrekking heeft op zowel het interne als externe optreden van de EU en op alle beleidsgebieden.

5. Het CvdR acht, gezien de complexe aard van de SDG's en de resultaten van de CvdR-OESO-enquête over de bijdragen van lokale en regionale overheden aan de SDG's ⁽¹⁾, een overkoepelende EU-strategie nodig om de uitvoering tussen alle overheidsniveaus te coördineren, met aan termijnen gebonden doelstellingen en concrete resultaten voor 2030, samen met monitoring- en evaluatiemechanismen, en geeft daarom de voorkeur aan scenario 1.

6. De uitvoeringsdoelstellingen van de SDG's en de bijbehorende beleidsstrategieën moeten met een gemengde bottom-up- en top-downbenadering worden aangepakt, waarbij alle bestuursniveaus en alle relevante belanghebbenden worden betrokken, en die leidt tot een reeks concrete nationale en op regionaal niveau gedifferentieerde doelstellingen. Deze strategie voor een Duurzaam Europa 2030 moet volgen op de huidige Europa 2020-strategie.

7. De EU-instellingen en de lidstaten moeten hun maatregelen inzake de SDG's onmiddellijk versnellen en zorgen voor mainstreaming van de SDG's in alle beleidsdomeinen die worden vermeld in scenario 2.

⁽¹⁾ Op deze enquête kwamen meer dan 400 antwoorden binnen. Resultaten en meer gegevens zijn te vinden op https://cor.europa.eu/en/news/Pages/SDGs_survey.aspx

8. Extern optreden zoals dat in scenario 3 wordt voorgesteld is noodzakelijk. Wanneer echter uitsluitend nadruk wordt gelegd op het externe optreden, zou dit niet alleen de geloofwaardigheid van de EU op internationaal niveau aantasten, maar ook eraan voorbijgaan dat de EU en haar lidstaten zelf de SDG's nog lang niet hebben verwezenlijkt, en tevens vooruitgang bij het behalen van de SDG's in de EU tegenhouden.

9. De ambitie om de SDG's uit te voeren moet op alle niveaus hoger zijn, dus zowel op Europees, nationaal, regionaal als lokaal niveau.

Betrokkenheid van regio's en steden

10. Het CvdR benadrukt dat de doelstelling "niemand aan zijn lot overlaten" vereist dat alle bestuursniveaus zorgen voor schaaloverschrijdende integratie en behulpzame, onderling samenhangende (territoriale) beleidsmaatregelen ontwerpen. Het verzoekt een mechanisme in het leven te roepen om de vooruitgang te evalueren en de belangrijkste uitdagingen van de tenuitvoerlegging van de SDG's in het veld vast te stellen, en ervoor te zorgen dat de middelen effectief worden gebruikt.

11. Het CvdR wijst erop dat 65 % van de 169 subdoelen van de 17 SDG's alleen kan worden behaald wanneer de regio's en steden stevig worden betrokken bij de implementatie en monitoring van de SDG's⁽²⁾. Steden en regio's "lokaliseren" de SDG's in de praktijk, en zijn niet alleen uitvoerders, maar ook de beleidsmakers die het dichtst bij hun burgers, bedrijven en lokale gemeenschappen staan. De resultaten van de CvdR-OESO-enquête bevestigen voorts dat steden en regio's zich actief inzetten, aangezien 59 % van de respondenten bezig is met de uitvoering van de SDG's. Veel regio's en Europese steden hebben een voortrekkersrol gespeeld⁽³⁾ bij de plaatselijke invulling van de SDG's en hebben aangetoond dat regio's en steden essentieel zijn voor een doeltreffende en snelle uitvoering van de SDG's.

12. Het CvdR wijst uitdrukkelijk op de rol van veelbelovende voortrekkersinitiatieven zoals "Cities and Regions for the Sustainable Development Goals" van de OESO en het "25 + 5 SDG Cities Leadership Platform" van de VN, die vrijwillige regio's en steden helpen bij het "lokaliseren" van de SDG's — met het laatstgenoemde initiatief gebeurt dit 5 jaar vóór 2030.

13. Het CvdR beklemtoont, op grond van zijn studie over een territoriale aanpak van de SDG's⁽⁴⁾, dat het belangrijk is om de capaciteit van regio's en steden op te bouwen, zodat ze de SDG's kunnen lokaliseren, om de huidige initiatieven beter zichtbaar te maken en ervoor te zorgen dat lokale en regionale overheden sterker gebruikmaken van de Ondersteuningsdienst voor structurele hervormingen (SRSP)⁽⁵⁾, waarvan de doelstellingen moeten worden afgestemd op de SDG's.

14. Het CvdR verbindt zich ertoe steun te verlenen aan het "lokaliserings- en territorialiseringsproces van de SDG's" en dubbel werk te voorkomen door partnerschappen te bevorderen met internationale organisaties⁽⁶⁾ en Europese verenigingen⁽⁷⁾.

15. De Europese Commissie en het Comité van de Regio's vervullen samen met andere Europese organisaties een sleutelrol bij de bevordering van collegiale toetsing, uitwisseling, samenwerking en wederzijds leren tussen regio's en steden in de hele EU.

16. Het CvdR pleit voor volledige erkenning van de rol van de regio's bij het lokaliseren van de SDG's in de EU. De lokale en regionale overheden spelen een essentiële rol bij de bevordering van waarden en het creëren van maatschappelijke verbanden en moeten daarom dringend worden betrokken bij de totstandbrenging van duurzame ontwikkeling in de hele EU.

17. In de EU bestaan grote verschillen op het vlak van ontwikkeling, demografie, productiestructuur en industrialisatiegraad, wat noopt tot een flexibele en plaatsgebonden aanpak voor minder ontwikkelde, perifere en eilandregio's, alsook voor de regio's die te maken krijgen met de energietransitie.

18. Het CvdR steunt de oprichting van een Europese praktijkgemeenschap voor de SDG's, geleid door nrg4SD.

19. Het CvdR wijst op de economische, sociale en territoriale kloof in de wereld, in de EU-lidstaten en tussen de lidstaten onderling. Met SDG 11 wordt weliswaar de uitdaging van de urbanisatie aangegaan, maar we moeten zorgen voor een evenwichtige regionale ontwikkeling in de EU om te garanderen dat niemand en geen enkel grondgebied in de steek wordt gelaten.

⁽²⁾ UN Sustainable Development Solution Network (2016), *Getting Started with the SDGs in Cities. A Guide for Stakeholders*, <http://unsdsn.org/wp-content/uploads/2016/07/9.1.8.-Cities-SDG-Guide.pdf>

⁽³⁾ Zoals Baskenland, de Ålandseilanden, Espoo, Gent, Utrecht en Noordrijn-Westfalen.

⁽⁴⁾ Studie in opdracht van het CvdR, *A territorial approach for the implementation of the SDGs in the EU — The role of the European Committee of the Regions* (2019).

⁽⁵⁾ Advies van het Europees Comité van de Regio's over het Steunprogramma voor hervormingen en een Europese stabilisatiefunctie voor investeringen, paragraaf 12, rapporteur: Olga Zrihen (BE/PSE).

⁽⁶⁾ Organisaties zoals de OESO, ICLEI, het UNDP-ART-initiatief en UN-Habitat, en verenigingen zoals nrg4SD, UCLG of Global Task Force.

⁽⁷⁾ Zoals CEMR, Eurocities, CPMR, ESDN en het EEAC netwerk

20. Het CvdR wijst op het belang van doeltreffende synergie en integratie van lokale, regionale, nationale en EU-middelen, zowel publieke als particuliere, alsook op het belang van publiek-private samenwerking bij strategische ontwikkelingen en investeringen, om de SDG's tegen 2030 te verwezenlijken.

21. Het Cohesiefonds is voor regio's en steden het belangrijkste investeringsinstrument van de EU om de SDG's uit te voeren en hun economische, sociale en territoriale ontwikkeling te verzekeren. Daarom verzoekt het CvdR dat financiering in het kader van het volgende EU-cohesiebeleid 2021-2027 toegankelijk blijft voor alle regio's, zodat de deelname van alle burgers wordt bevorderd, op basis van een wettelijk bindende Europese gedragscode inzake partnerschap. In het volgende cohesiebeleid moet de EU haar doelstellingen beter afstemmen op de SDG's, om een betere uitvoering en coherentie van de maatregelen te garanderen.

22. De SDG's bevatten weliswaar een stedelijk doel — namelijk SDG 11 — maar er is geen doel in opgenomen dat specifiek geldt voor regio's. Naar regionale ontwikkeling wordt enkel indirect verwezen in de context van landgebruik. Een nauwkeurige afstemming van het cohesiebeleid op de SDG's impliceert daarom dat bij de programmering van het nieuwe EU-cohesiebeleid moet worden gekeken naar alle voor de regio's relevante SDG's en niet alleen naar SDG 11.

23. Het CvdR wijst op het voorbeeld van de EU-stedenagenda, waarmee het overleg over duurzame stadsontwikkeling tussen alle bestuursniveaus wordt bevorderd. Dit proces kan ook als inspiratie dienen voor de governancestructuur van de toekomstige strategische agenda 2019-2024, zodat de EU de problemen om de SDG's te halen efficiënter kan aanpakken.

24. Het CvdR wijst op het potentieel van zijn voorstel⁽⁸⁾ waarin wordt gesteld dat het toekomstige cohesiebeleid na 2020 steun moet verlenen aan regio's en steden om “de SDG's te lokaliseren” en dat de uitvoering van strategieën voor duurzame stadsontwikkeling moet worden afgestemd op de plaatselijke situatie.

25. De financieringsinstrumenten van de EU voor landbouw, onderzoek en innovatie en het EFSI, en hun synergie met de cohesiefondsen, zijn van groot belang om de doelstellingen voor duurzame ontwikkeling volledig te verwezenlijken.

Alle belanghebbenden betrekken

26. Het CvdR benadrukt dat, gezien de transformatieve aard van de SDG's, alle lagen van de samenleving en economie een inbreng moeten hebben in de SDG's, en wijst op het belang van businesscases in de particuliere sector en de economie voor het uitvoeren en behalen van de SDG's tegen 2030.

27. Het CvdR herinnert eraan dat in de SDG's mensen centraal staan en dat partnerschap, participatie en empowerment kernwaarden zijn van duurzame ontwikkeling. De deelname van burgers van alle leeftijden, de burgermaatschappij in heel haar diversiteit, de academische wereld, overheden en de particuliere sector aan multistakeholderdialogen is nodig om samen oplossingen aan te wijzen en te bedenken om de SDG's te verwezenlijken en in de onvermijdelijke compromissen de juiste balans te vinden.

28. Initiatieven vanuit de basis, gunstige randvoorwaarden en ondernemingsgeest zijn in steden en regio's cruciaal om de SDG's en slimme, duurzame en inclusieve groei te verwezenlijken.

29. Het CvdR pleit voor brede voorlichting over de voordelen van duurzame ontwikkeling om ervoor te zorgen dat in elke leeftijdsgroep en op lange termijn de juiste sociale attitudes ontstaan.

EU-governance voor de SDG's

30. Het CvdR verzoekt de nieuwe Europese Commissie om een leidende rol op zich te nemen bij het opzetten van multilevel-, multistakeholder-, en sectoroverschrijdende governance, in het kader van scenario 1, zodat de mainstreaming van alle dimensies van de SDG's in alle EU-beleidslijnen mogelijk wordt, terwijl ook de beleidscoherentie tussen de verschillende sectoren wordt gegarandeerd, en zodat alle bestuursniveaus en belanghebbenden, ook de burgers, worden betrokken bij alle fasen van de beleidsvorming.

31. De betekenis van onderwijs mag volgens het CvdR niet onderschat worden, aangezien politiek leiderschap van het allergrootste belang is, en het merkt op dat zowel politici als besturen opleidingen moeten krijgen en betrokken moeten worden bij de SDG's, en dat elke EU-instelling in haar eigen bestuurlijke optreden moet zorgen voor mainstreaming van de SDG's.

⁽⁸⁾ Advies van het Europees Comité van de Regio's over de toekomst van het Europees Fonds voor regionale ontwikkeling en het Cohesiefonds na 2020.

32. Het CvdR beveelt de volgende voorzitter van de Europese Commissie aan een speciaal team aan te stellen dat aan haar/zijn kabinet is verbonden, met alle Commissieleden samenwerkt en alle beleidsvoorstellen aan de SDG's toetst. Dit team moet wijzen op mogelijke conflicten en noodzakelijke compromissen en zal belast zijn met de mainstreaming van de SDG's in alle EU-beleidslijnen. Dit zal een sterke coördinatie tussen alle directoraten-generaal inhouden.

33. Het CvdR dringt erop aan dat de volgende voorzitter van de Europese Commissie jaarlijks, tijdens de Staat van de Unie, verslag uitbrengt aan het Europees Parlement en aan de Raad Algemene Zaken over de uitvoering van de SDG's.

34. Het CvdR dringt er bij de Raad op aan de uitvoering van de SDG's te stimuleren en wederzijds leren op nationaal niveau te bevorderen via de bespreking van vrijwillige nationale evaluaties binnen de Raad Algemene Zaken, voorafgaand aan presentaties die zijn gepland tijdens politieke fora op hoog niveau van de VN.

35. Het CvdR dringt er bij het Europees Parlement, als medewetgever, op aan te zorgen voor mainstreaming van de SDG's in al zijn relevante beleidsdossiers en alle comités te betrekken bij de uitvoering van de SDG's, en verzoekt om permanente rapporteurs over de SDG's in zijn verschillende commissies.

36. Het CvdR verbindt zich ertoe op integrale en coherente wijze aan de SDG's te werken en voor mainstreaming van de SDG's te zorgen in alle commissies en adviezen van het CvdR.

37. Het CvdR stelt voor met de Commissie en andere partners samen te werken aan het toezicht op de uitvoering van de SDG's op lokaal en regionaal niveau, en is ingenomen met de werkzaamheden van het multistakeholderplatform inzake de SDG's dat door de Europese Commissie wordt georganiseerd als open en participatieve governance. Het is daarnaast sterk voorstander van de voortzetting ervan om regio's, steden, het maatschappelijk middenveld, de academische wereld en de bedrijfswereld te betrekken bij een inclusieve duurzaamheidsdialogo en op die manier te zorgen voor betrokkenheid bij de SDG's.

38. Het CvdR is verheugd dat de Europese Commissie de aanbevelingen van het platform in de discussienota heeft opgenomen.

39. Het CvdR stelt zich het platform voor als een permanent adviesorgaan dat door EU-besluitvormers — de Europese Commissie, de Raad en het Europees Parlement — kan worden geraadpleegd betreffende een overkoepelende strategie voor een Duurzaam Europa 2030 en dat de nieuwe leden van de Europese Commissie en EP-leden instrueert over de SDG's.

40. Het CvdR pleit ervoor Europese, nationale en subnationale platformen regelmatig te betrekken bij de werkzaamheden van het multistakeholderplatform van de EU teneinde de werkzaamheden en representativiteit van dat platform te versterken.

41. Het CvdR verzoekt alle EU-instellingen, onder meer de Europese Commissie, de Raad, het Europees Parlement evenals het Europees Comité van de Regio's en het Europees Economisch en Sociaal Comité, om regelmatig een interinstitutionele dialoog over de SDG's te houden, teneinde beleidscoherentie te garanderen in de geest van SDG 17.

Mainstreaming van de SDG's in het EU-beleid

42. Het CvdR spoort de Europese Commissie ertoe aan de richtsnoeren voor beter wetgeven te gebruiken als instrument om wetgeving te ontwerpen waarin alle dimensies van de SDG's worden meegenomen. Deze richtsnoeren moeten duidelijk alle variabelen laten zien waarmee rekening moet worden gehouden voor een duurzame aanpak.

43. Het CvdR is van mening dat compromissen tussen de verschillende dimensies van de SDG's onvermijdelijk zijn en pleit voor systematische effectbeoordelingen vooraf om mogelijke synergieën en conflicten aan te wijzen, en om compromissen transparant te beoordelen, rekening houdend met onmiddellijke effecten en gevolgen voor de lange termijn. Territoriale effectbeoordelingen en participatieve debatten met burgers en belanghebbenden op lokaal en regionaal niveau moeten een draagvlak creëren voor de genomen besluiten en een goede beleidsvorming waarborgen.

44. Het CvdR wil aan andere instellingen en organisaties het goede voorbeeld geven en verplicht zich ertoe jaarlijks conferenties te organiseren om lokale en regionale ervaringen en goede praktijken te belichten.

45. Het CvdR verzoekt al de EU-instellingen en de lidstaten om het Europees semester af te stemmen op de SDG's en een volgende EU-strategie voor een Duurzaam Europa 2030. Meerjarige richtsnoeren moeten ervoor zorgen dat het Europees semester de EU-strategie kracht bijzet en dat het een coördinatie- en handhavinginstrument voor de SDG's wordt, en dat de jaarlijkse groeianalyse daarmee de "jaarlijkse duurzameontwikkelingsanalyse" wordt.

46. Het CvdR pleit voor een meerjarige EU-enquête over duurzame ontwikkeling waarmee een meerjarige nationale cyclus voor de evaluatie en rapportage van aanbevelingen wordt opgestart. Die enquête moet de balans opmaken van de uitvoering van de EU-strategie en de actieplannen inzake duurzame ontwikkeling van de lidstaten, en op zijn beurt zou dienen als basis voor de vrijwillige nationale evaluaties van de EU-lidstaten in de context van de VN.

47. Het CvdR zou graag zien dat bij de governance van het Duurzaam Europees Semester binnen de Commissie alle relevante diensten van de Commissie worden betrokken en verkokerde initiatieven worden vermeden.

48. Het herhaalt zijn verzoek dat de governance van het Europees semester wordt gebaseerd op de beginselen van partnerschap en multilevel governance, waarbij de regio's en steden van de EU worden beschouwd als volwaardige partners vanaf het begin van de jaarlijkse cyclus, op grond van een gedragscode⁽⁹⁾ ⁽¹⁰⁾.

49. Het CvdR vraagt de EU-instellingen de EU-begroting te gebruiken om te zorgen voor mainstreaming van de SDG's in alle beleidsmaatregelen, en met name subsidies voor fossiele brandstoffen af te schaffen en de duurzaamheidscriteria in openbare aanbestedingen te versterken.

50. Er moet toezicht worden uitgeoefend op de uitvoering van de SDG's. Daarom vraagt het CvdR de gegevens ten minste tot op NUTS2-niveau te splitsen, en waar nodig tot op lokaal niveau, zodat betere beleidsvorming mogelijk is wanneer het nationaal gemiddelde misleidend is.

51. Het CvdR herhaalt⁽¹¹⁾ dat verder moet worden gekeken dan het bbp en aanvullende indicatoren moeten worden gebruikt die niet zuiver van economische aard zijn maar waarin het transformatieve karakter van de SDG's wordt vastgelegd, en die op NUTS2-niveau moeten worden gemeten, op zijn minst aan de hand van uitgesplitste gegevens met betrekking tot de verwezenlijking van de SDG's.

52. Het CvdR wijst erop dat regio's en steden die pionierswerk leveren hun eigen indicatoren uitwerken en hun gegevens verzamelen in partnerschap met lokale actoren. De ontwikkeling van lokale indicatoren is een uitgelezen kans om participatie en betrokkenheid te bevorderen. 40 % van de respondenten van de CvdR-OESO-enquête gebruikt echter geen indicatoren. EU-indicatoren mogen niet worden gebruikt wegens het gebrek aan beschikbare gegevens op NUTS2-niveau voor lokaal gebruik.

53. Het CvdR stelt voor dat het Gemeenschappelijk Centrum voor onderzoek van de EU (JRC) een stedelijk SDG-gegevensplatform opzet om een Europees handboek te maken van steden die de SDG's vrijwillig uitvoeren; neemt voorts nota van de werkzaamheden van de World Council on City Data, die ISO-normen heeft opgesteld voor indicatoren voor slimme en veerkrachtige steden, en van de OESO, die een visualisatie-instrument uitwerkt waarin officiële indicatoren worden gecombineerd met op regionaal en lokaal niveau gemodelleerde indicatoren om rekening te houden met regionale verschillen.

54. Het CvdR verzoekt Eurostat deze werkzaamheden en de gemeten vooruitgang op te nemen in zijn jaarlijks monitoringverslag en daarin ook ruimte te maken voor kwalitatieve gegevens. Het CvdR is bereid tot samenwerking met deze partners, en wil dergelijke samenwerking bevorderen, om de uitvoering van de SDG's op lokaal/regionaal niveau te monitoren.

55. Veel regio's en steden ondernemen actie en worden voortrekkers in de ecologische omschakeling. Een van de succesvolle initiatieven vanuit de basis is het Burgemeestersconvenant voor klimaat en energie, waarvoor het CvdR zijn eigen "ambassadeurs" heeft benoemd. Dit soort initiatieven kunnen de uitvoering van de SDG's een nieuwe krachtige dynamiek geven.

De externe dimensie van de SDG's

56. De EU moet rekening houden met de externe dimensie van de SDG's wanneer zij deze uitvoert, dus onder meer de externe gevolgen van haar binnenlands beleid, bijvoorbeeld voor het GLB of de handel. De interne en externe dimensies zijn geen aparte werelden en het is van essentieel belang dat er wordt gestreefd naar beleidscoherentie voor duurzame ontwikkeling.

⁽⁹⁾ Advies van het Europees Comité van de Regio's over verbetering van de governance van het Europees semester: een gedragscode voor de inbreng van de lokale en regionale overheden.

⁽¹⁰⁾ Advies van het Europees Comité van de Regio's over het Europees Semester en het cohesiebeleid: structurele hervormingen en langetermijninvesteringen op elkaar afstemmen.

⁽¹¹⁾ Advies van het Europees Comité van de Regio's over indicatoren voor territoriale ontwikkeling — Het bbp en verder, goedgekeurd op 11 februari 2016.

57. Het CvdR verzoekt om een partnerschap tussen het EU-, nationaal, regionaal en lokaal niveau om de SDG's te helpen uitvoeren via ontwikkelingssamenwerking.

58. De rol van de mondiale toeleveringsketens moet beter worden bewaakt om ervoor te zorgen dat de rechtsstaat en de mensenrechten worden geëerbiedigd, dat in de geest van de circulaire economie te werk wordt gegaan en dat het overmatige gebruik van natuurlijke hulpbronnen wordt voorkomen.

59. Het CvdR wijst uitdrukkelijk op de sleutelrol van gedecentraliseerde samenwerking en CvdR-initiatieven zoals zijn met de Europese Commissie georganiseerde forum "Regio's en steden voor ontwikkelingssamenwerking" (dat in februari 2019 gewijd was aan duurzame stedelijke partnerschappen en waaraan toen werd deelgenomen door meer dan 500 mensen uit meer dan 80 landen, die concrete beleidsaanbevelingen formuleerden voor de bevordering van duurzame ontwikkeling via regionale en lokale partnerschappen) en het Nicosia-initiatief ter ondersteuning van Libische steden. Deze CvdR-initiatieven laten zien dat EU-steun zich niet uitsluitend moet richten op omvangrijke partnerschapsprojecten van grote steden, maar ook toegankelijk moet zijn voor gedecentraliseerde samenwerkingsinitiatieven van verschillend formaat waarbij diverse soorten gebieden betrokken zijn.

60. Het CvdR betreurt dat het voorstel van de Europese Commissie voor het nieuwe instrument voor nabuurschapsbeleid, ontwikkeling en internationale samenwerking (NDICI) geen thematisch, voor de ondersteuning van lokale overheden bedoeld financieringsonderdeel omvat.

61. Het CvdR verzoekt de Europese Commissie steun te verlenen voor de economische en sociale integratie van jongeren, vrouwen en ontworpen bevolkingsgroepen in ontwikkelingslanden. De partnerschapsfilosofie van gedecentraliseerde samenwerking kan de perceptie van migratie als dreiging helpen omzetten in migratie als kans, vooral gezien de sleutelrol die regio's en steden spelen bij de integratie van migranten in de samenleving die hen opvangt.

EU-beleid

62. Het CvdR is het eens met de in de discussienota gegeven diagnose en het voorstel om prioriteit te verlenen aan het verder werken aan vier beleidsclusters en vier horizontale voorwaarden, maar heeft hier wel het een en ander over op te merken:

63. Naast de voorgestelde verhoging van het streefcijfer voor klimaatmainstreaming tot 25 % zou het nieuwe MFK relevante financiële middelen voor duurzame ontwikkeling moeten toewijzen en er ook voor moeten zorgen dat geen enkele vorm van financiering afbreuk doet aan de tenuitvoerlegging van de SDG's.

64. Er moeten dringend strategieën en maatregelen worden vastgesteld om de Overeenkomst van Parijs zonder verdere vertraging uit te voeren en een hulpbronnenefficiënte circulaire economie tot stand te brengen.

65. In een afzonderlijk advies⁽¹²⁾ gaat het CvdR nader in op de onderlinge verbanden tussen de VN-doelstellingen inzake duurzame ontwikkeling, de ecologische transitie en de Klimaatovereenkomst van Parijs. Daarin zal de strategische visie van Europese steden en regio's met betrekking tot de overgang naar een hulpbronnenefficiënte, koolstofarme, klimaatneutrale en biodiverse economie worden uiteengezet.

66. Het CvdR wijst er uitdrukkelijk op dat duurzame consumptie en productie ook betekent dat niet alleen naar hulpbronnenefficiëntie, maar ook naar hulpbronnentoereikendheid moet worden gestreefd en dat daartoe absoluut minder niet-hernieuwbare hulpbronnen moeten worden gebruikt.

67. Het CvdR benadrukt het bijzondere potentieel van bio-economie om de onafhankelijkheid van fossiele brandstoffen te bevorderen en de klimaatverandering tegen te gaan door middel van koolstofneutraliteit. Zoveel mogelijk gebruikmaken van biobaseerde producten in zo veel mogelijk sectoren dient ook om banen veilig te stellen en nieuwe banen te scheppen in nieuwe, duurzame markten, met name ook in tot dusver weinig geïndustrialiseerde regio's.

68. Regio's kunnen in het komende decennium bijdragen aan een forse toename van het aandeel van innovatieve biobaseerde industrieën in het bruto binnenlands product.

69. Het CvdR pleit voor een follow-up van het "Actieplan: duurzame groei financieren" van de Commissie, omdat financiering moet worden gebruikt als hefboom voor veranderingen die niet alleen financieel rendement maar ook duurzaamheid opleveren⁽¹³⁾.

⁽¹²⁾ "Naar een duurzaam Europa in 2030: follow-up van de VN-doelstellingen inzake duurzame ontwikkeling, ecologische omschakeling en de Overeenkomst van Parijs inzake klimaatverandering" (ENVE-VI/039), rapporteur Sirpa Hertell (FI/EVP).

⁽¹³⁾ Advies van het Europees Comité van de Regio's over de financiering van duurzame groei (2182/2018), goedgekeurd op 6 december 2018.

70. Het CvdR pleit ervoor de Europese bedrijfswereld en industriële sectoren te betrekken bij duurzaamheid als integraal onderdeel van de EU-industriestrategie 2030 om bedrijven en sectoren te helpen sneller de overgang te maken naar duurzamer praktijken. Een dergelijk voorstel werd reeds opgenomen in de aanbevelingen van het EU multistakeholderplatform inzake SDG's en dient verder te worden besproken door "Industry 2030", de ronde tafel op hoog niveau inzake industrie, waar ook met de SDG's geïntegreerde bio-economie ter sprake moet komen.

71. Het CvdR wijst erop dat, om te voldoen aan de beleidscoherentie voor ontwikkeling (PCD) van de EU, het GLB de ontwikkeling van duurzame landbouw in ontwikkelingslanden moet bevorderen, ten gunste van het op peil houden van hun plattelandbevolking en hun voedselzekerheid. De prijzen van uitgevoerde EU-landbouwproducten en -levensmiddelen mogen dan ook niet lager uitvallen dan de Europese productiekosten.

72. Het CvdR betreurt dat in het onderdeel "mobiliteit" van de discussienota niet wordt gewezen op het belang van de beschikbaarheid van openbaar vervoer voor de opbouw van duurzame stedelijke en regionale vervoerssystemen, noch op de cruciale rol van de lokale en regionale overheden in dit verband.

73. De duurzaamheidsagenda van de EU zou op internationaal niveau onder meer de aanzet moeten geven tot initiatieven om de broeikasgasuitstoot van het maritiem vervoer (IMO) en de luchtvaart (ICAO) te verminderen. In dit verband moet de EU zich met name hard maken voor een mondiale belasting op kerosine en, als daarover binnen de ICAO geen overeenstemming wordt bereikt, zou zij eenzijdig maatregelen kunnen overwegen, zoals de afschaffing van de belastingvrijstelling voor vliegtuigbrandstof voor vluchten binnen de EU of de invoering van een brandstofheffing op luchtvracht.

74. Het CvdR merkt op dat de Europese mobiliteitssector zijn concurrentievermogen moet versterken aan de hand van innovatie. Het plan voor het gebruik van alternatieve brandstoffen en digitale wegeninfrastructuur moet worden opgepakt door de lokale en regionale overheden in samenwerking met de particuliere sector en moet steun ontvangen uit de EU-begroting.

75. In het licht van de in de discussienota beschreven grote sociale ongelijkheid, zoals de vaststelling dat meer dan 22 % van de EU-burgers met armoede wordt bedreigd, herhaalt het CvdR zijn oproep tot de volledige uitvoering van de Europese pijler van sociale rechten en tot evenveel aandacht voor sociale als milieuduurzaamheid om aan te tonen dat de EU ernaar streeft om niemand en geen enkel grondgebied aan zijn lot over te laten. Uit de feiten blijkt immers dat sociaal kwetsbare gebieden ook vaak het meest zijn blootgesteld aan de negatieve gevolgen van het gebrek aan duurzame ontwikkeling.

76. Het CvdR vraagt om een sterke geregionaliseerde monitoring van de Europese pijler van sociale rechten. Het CvdR is momenteel een regionaal sociaal scorebord aan het ontwikkelen dat hiervoor kan worden gebruikt.

77. Er moet speciale aandacht uitgaan naar het bevorderen van actief en gezond ouder worden van de Europese burgers, waarbij een institutionele benadering plaats zou moeten maken voor een aanpak vanuit de gemeenschap.

78. Het CvdR dringt opnieuw aan op een Europese agenda voor huisvesting⁽¹⁴⁾, waarmee, voortbouwend op het partnerschap voor huisvesting (onderdeel van de stedelijke agenda van de EU), een grote bijdrage zou worden geleverd aan de uitvoering van SDG 11 (duurzame steden en gemeenschappen), SDG 1 (armoede uitbannen), SDG 7 (betaalbare energie) en SDG 10 (ongelijkheid verkleinen).

79. Het CvdR beklemtoont dat de ontwikkeling van digitale technologieën met de bijdrage van EU-regio's en -steden de demografische evolutie kan omzetten in driedubbele winst voor Europa: de verbetering van de levenskwaliteit voor onze vergrijzende bevolking, de overgang naar een duurzamer gezondheids- en verzorgingsstelsel en verwezenlijking van duurzame economische groei en banen in de zilveren economie.

80. Er is een cruciale rol weggelegd voor lokale en regionale overheden in verband met het genderevenwicht, maar vrouwen zijn in de gehele EU aanzienlijk ondervertegenwoordigd en maken slechts 15 % van de verkozen burgemeesters uit, 32 % van de gemeenteraadsleden en 33 % van de leden van regionale parlementen of vertegenwoordigingen⁽¹⁵⁾.

81. Het CvdR ondersteunt de inspanningen om niet-formeel en informeel leren in het jeugdwerk te erkennen en zichtbaar te maken. Jongeren- en sportorganisaties die buitenschoolse niet-formele en informele leerprogramma's voor actief burgerschap aanbieden zijn van bijzonder belang om de vaardigheden en competenties van jongeren te verbeteren.

⁽¹⁴⁾ Advies van het Europees Comité van de Regio's over een Europese agenda voor huisvesting (CDR 1529/2017), goedgekeurd op 1 december 2017.

⁽¹⁵⁾ Europees Instituut voor gendergelijkheid, databank Genderstatistieken, 2017.

82. Het CvdR benadrukt het potentieel van de EU-methodologie voor slimme specialisatie als essentieel onderdeel van het beleid voor een duurzaam Europa in 2030. Het platform voor slimme specialisatie van het JRC helpt regio's gebruik te maken van de structuurfondsen door hun regionale innovatiestrategieën te integreren met de SDG's, onder meer via de "Science meets Regions"-evenementen die door het CvdR en het JRC worden georganiseerd. De complementariteit tussen slimme specialisatie en de toepassing van de SDG's op regionaal niveau levert een essentiële meerwaarde voor duurzame groei op.

83. Het CvdR beklemtoont dat de EU-regeling voor de emissiehandel tot de essentiële volgende stappen moet behoren om de discussienota uit te voeren.

84. Het CvdR betreurt wat de handel betreft dat tijdens de laatste Staat van de Unie geen melding werd gemaakt van de alomvattende intercontinentale vrijhandelsovereenkomst tussen de EU en Afrika. De SDG's moeten de leidende beginselen zijn voor die overeenkomst en handel kan een zeer sterke rol spelen in het bereiken van de SDG's.

85. Het CvdR pleit voor een hernieuwde sociale dialoog in corporate governance om de SDG's en voor nieuwe bedrijfsmodellen ter versterking van de economische democratie voor duurzame groei.

86. Er wordt uitdrukkelijk gewezen op de positieve rol van de sociale economie om werkloosheid aan te pakken en inclusieve, duurzame groei te bevorderen, vooral in regio's die worden gekenmerkt door emigratie, een snel vergrijzende bevolking, een gebrek aan economische dynamiek en weinig ondernemerschap. In deze regio's bieden organisaties van de sociale economie de mogelijkheid om ondernemerschap en een optimaal gebruik van lokale middelen te bevorderen.

Brussel, 26 juni 2019.

De voorzitter
van het Europees Comité van de Regio's
Karl-Heinz LAMBERTZ
